గీతమంజరి

కలాభివర్ధన్యనుబంధము. ౧.

గీత మంజరి

[ప్రథమ భాగము]

గ్రంథకర్త.

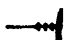
శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి

కలాభివర్ధన్యనుబంధము. ౧.

గీతమంజరి.

[ప్రథమ భా

ఇది

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి ప్రణీతము.

మొదటి కూర్పు.

రాయవరము.

శ్రీ భారతీ తిలక ముద్రాక్షరశాలయందు

నల్లమిల్లి సత్తిరెడ్డి గారిచే ముద్రింపఁబడి

గ్రంథకర్త గారిచే ప్రకటింపఁబడియె.

౧౯౧౩.

 [వెల రు ౦-౨-౦ లు.

పీఠిక.

ఇంతవఱకు నాంధ్రుల కిట్టి గ్రంథము లపరిచితములు. ఇట్టి వాంగ్లేయ భాషా సంపర్కమువలన నాంధ్ర భాషా వధూటికి లభించిన నూతనాలంకారములు. వివిధ విషయికము లగు నిట్టి గ్రంథములకుఁ బ్రచార మధికముగా నుండును. ఇప్పు డాంధ్ర దేశమున నవ శక్తి నలుగడల విజృంభించుచున్నది. కొలఁది కాలమున నీ నవశక్తి విజృంభణము వలన నాంధ్ర జాతి యౌన్నత్యము వహించుననుటకు సందియము లేదు. ఈ నవశక్తి యంగరింపకుండఁ బ్రజలలో విజృంభింపఁ జేయుట కమానుష ప్రజ్ఞావంతులగు కవుల కిట్టి నూతన గ్రంథములు సాధనములై యుపకరింపఁ గలవు. ప్రజలలో నీ నవశక్తి విజృంభింపఁ జేయుట యాంధ్ర నాయకుల విధి. ఈ నవశక్తిని విజృంభింపఁ జేయుట కనేక మార్గము లున్నవి. ఈ ప్రసంగమునఁ గవులు గూడఁ బ్రసక్తి గలిగించు కొనవలెను. ప్రకృతాంధ్ర కవులు గూడ నీ విషయమున శ్రద్ధ వహించిరేని నాంధ్ర జాతీయ నిర్మాణ

మతి సులభముగ నెఱి వేఁఱఁ గలదు. ప్రకృతాంధ్ర కవుల కిది విధి. ఈ విషయము కవి గీతమునఁ దెలుపఁ బడినది. ఇది తెలుపుటకే కవి గీత ముద్దేశింపఁ బడినది. ఈ నవ శక్తి విజృంభణమున కీ నా చిన్ని గ్రంథ మెంత వఱకు నుపయోగించునో చెప్పఁ జాలను. ఈ చిన్ని గ్రంథము వలన దేశమునకుఁ గాని భాషకుఁ గాని యేమైనఁ బ్రయోజనము గలిగినచో నీ గ్రంథ రచనకు నన్ను బ్రోత్సహించిన రాయవరగ్రామ వాసియగు శ్రీయుత మల్లిడి సత్తిరెడ్డికిని నాకును గల్గు నానందమునకు మేఱయుండదు. ఈ గ్రంథమున కట్టి భాగ్యమే గలిగిన యెడలఁ దక్కిన యీ గ్రంథ భాగములను గూడ నప్పు డప్పు డొక్కొక్కటి చొప్పునఁ బ్రకటింపఁ గలను. ఈ గ్రంథ ప్రాశస్త్యాప్రాశస్త్యములను దెలియఁ గోరి నే నిప్పు డీ గ్రంథము నాంధ్ర నాయకులకు వందనములతో సమర్పించుచున్నాఁడను.

౧-౫-౧౩. } ఇట్లు,
పోలమూరు. } [signature] శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి.

కృతజ్ఞత.

ప్రకృతమం దాంధ్రదేశము నందెల్ల యెడల జాతీయోద్ధారణమునకుఁ బ్రబల ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. తుద కీ యుద్యమ మెట్లు పరిణమించునో తెలియదు. దైవానుగ్రహము వలనను బాలకుల దయ వలనను శుభముగనే పరిణమింప వచ్చును. భావి కాలమున నీ యుద్యమ పరిణామ మెట్లయినను నిపుడు కొనసాగింపఁ బూనుట మన విధి. దీని కనేక మార్గము లున్నవి. అనేక సాధనము లున్నవి. ఇట్టి గ్రంథముల బ్రకటించుట వలనఁ గూడఁ బ్రయోజనము గలదు.

ఇట్లు భావించి మద్గురువర్యుల నిట్టి గ్రంథమును వ్రాయుఁడని కోర వల్లె యని యిది వ్రాసిరి.

తమ యనారోగ్యమును కరకు కొనక త్వరలో నీ గ్రంథమును వ్రాసి యిచ్చి నందులకు మద్గురువర్యులను బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారి కనేక కృతజ్ఞతాభివందనముల నర్పించుచున్నాఁడను.

౧-౮-౧౩.
రాయవరము. } మల్లిడి సత్తిరెడ్డి.

విన్నపము.

మా యాంధ్ర సోదరులకు మా గ్రంథముల పైఁ గల యాదరమునకు మే మనేక వందనము లర్పించుచున్నారము.

మా గ్రంథమాలా పంచమ కుసుమముగా "గుణ మంజరి" యను గ్రంథమును ప్రకటించుమని ప్రచురించితిమి గాని యది చిన్న గ్రంథ మగుటచే రాఁబోవు "మిథునానురాగ" మను నవలతో సనుబంధ గ్రంథముగాఁ బ్రకటించుటకు నిశ్చయించి యిప్పుడు మానితిమి. దానికి బదులుగా నిప్పుడు "గీత మంజరి" (ప్రథమ భాగము) యను నీ గ్రంథమును సనుబంధ గ్రంథముగాఁ జందాదారుల కుచితముగ నొసఁగుచున్నారము.

ఎప్పటి వలెనే మా గ్రంథమాల పై నభిమాన ముంచి తమ మిత్రులను జందాదారులుగాఁ జేర్చి మాకుఁ బ్రోత్సాహము గలిగింప మా చందాదారులను బ్రార్థించుచున్నారము.

౧-౫-౧౩. }
రాయవరము. }

ఇట్లు,
మల్లిడి సత్తిరెడ్డి,
వ్యవస్థాపకుఁడు.

విషయ సూచిక.

ప్రకటన.

వారకాంత. (నాటకము.) ౦-౪-౦

వేశ్యల మాయ లిందు చక్కఁగ వర్ణింపఁబడినవి.

రామదేవవిజయము. ౦-౬-౦

ఇది నాటకము. రెడ్లకును, రాజులకునుయుద్ధము. చదివితీరవలెను.

సాహసికరాజపుత్త్రము. ౦-౬-౦

ఇది నాటకము. ఉదయపుర రాణావారికిని అక్బరునకునుయుద్ధము

పాణిగృహీతాశ్రవణానందశృంఖల ౦-౬-౦

తిరుపతి వేంకట కవుల పాణిగృహీతకును శ్రవణానందకునకును విమర్శ గ్రంథము.

గీతమంజరి. ౦-౨-౦

దేశాభిమానమును గలిగించు చక్కని గ్రంథము.

వలయువారు:— మానేజరు, కలాభివర్ధని,
రాయవరము, కోట రామచంద్రపురం పోష్టు,
గోదావరి జిల్లా. (అని వ్రాయవలెను)

శ్రీ ర స్తు.

గీ త మం జ రి.

ప్రథమభాగము

ప్రా ర్థ నా గీ త ము.

గుళ్లలో నుంటి వనుచుఁ ♦ గొంద ఱందురు
అంగటను నుంటి వని కొంద ♦ ఱూహ చుందురు
ఇంతటను నుంటివో గుళ్ల ♦ యందె కలవొ
ఎందయిన నేమి? కలవందు ♦ నేను దేవ!
కొంద ఱందురు బహిః పూజ ♦ గొప్ప దంచు
మఱియుఁ గొందఱు ఘన మందురు ♦ మానసికము
అదె ఘనమొ చర్చ సేయుఁగ ♦ నిదియె ఘనమొ
కాని నీ పూజ మాత్రము ♦ ఘనము దేవ!
నిరుపహతమై చెలంగు నీ ♦ కరుణఁ గోరి
చిత్తమునఁ బ్రాంగ నిన్ను బూ ♦ జించు చుంటి

నిన్ను నమ్మితి; నీగుణా ♦ నీకములను
తిఁచుచుంటిని; నిన్నుభా ♦ వించుచుంటి;
మానసమ్మున నిన్నెపు ♦ డుఱవలేను
ఒరుల నే నెప్పుడును నమ్మి ♦ యుండలేను
వారి ప్రేమానురాగముల్ ♦ గోరలేదు
వారిఁ గని యించుకయు భయం ♦ బడఁగలేను
శిక్షఁ జేసిన రక్షణఁ ♦ జేసినను ని
జమ్ము నమ్ముము నీదె భా ♦ రమ్ము దేవ;
మోక్షమిమ్మని నిన్గోర ♦ బుద్ధి లేదు
దాని వాంఛించుటకు నిది ♦ తఱియుఁ గాదు
సంపదను గోర నాకు ని ♦ ష్టమ్ము లేదు
రహిఁ బ్రయత్నించు నెడ నది ♦ రాక పోదు
మహిత బిరుదంబు లందన ♦ మ్మతము లేదు
అట్టు లందుట జన్మంపు ♦ టవధి గాదు
ఏమి నా చేతఁ జేయింప ♦ నెంచి నావొ
ఆ విధిని నే నెఱుంగక ♦ పోవలేను
చిత్తమం దెంతయును నంత ♦ సించుచుంటిఁ
దాన్ని నా విధి సేయ సి ♦ ద్ధముగ నుంటి

నా కలమ్మునకును జీవ ♦ న మ్మొసంగి
నాదు హృదయమ్మునకు స్వతం ♦ త్రత నొసంగి
సరళ సముదార భావనా ♦ శక్తి నొసఁగి
రమ్య గంభీర మృదు వచో ♦ రచన లొసఁగి
ఆ విధి నొనర్చు పట్టున ♦ నభినివేశ
మతి మన స్థైర్య మత్యంత ♦ మైన పొగు
పమ్ము ధైర్యమ్ము తెఱఁగని ♦ శక్తి యుక్తి
దూర దృష్టియు సదసద్వి ♦ చారణమ్ము
అలఘుతర కష్ట సహనమ్ము ♦ ఫలము నొసఁగి
కరుణ మీఱఁగఁ బ్రోవుమా ♦ పరమ పురుష!

శ్రీ ర స్తు.

గీత మంజరి.

[ప్రథమభాగము.]

లేఖినీగీతము

కావ్య నిష్పత్తి యగును వా ♦ క్యమ్ము వలన
వాక్య నిష్పత్తి యగును శ ♦ బ్దమ్ము వలన
శబ్ద నిష్పత్తి యగును న ♦ క్షరము వలన
నక్ష రోత్పత్తి నీ వల్ల ♦ నగును గలమ!
నిఖిల మైనట్టి విశ్వంబు ♦ నిలిచి యుండ
నా పరబ్రహ్మ మాధార ♦ మైన యట్లు
అమృత నిధి తుల్య మగు వాఙ్మ ♦ య ప్రపంచ
మెల్ల నిలువంగ నాధార ♦ మీవు కలమ!
ప్రజలఁ బాలించు నల సార్వ ♦ భౌమునకును
విశ్వ భూషణ మగు బుధ ♦ బృందమునకు

రస్య గుణ సాంద్రుఁ డగు కవి ♦ రాజు నకును
వారు వీరని వేర్వేఱఁ ♦ బల్క నేల?
యెఱు లౌకిక వృత్తమ్ము ♦ నెఱుఁగు వారొ
యేఱు నాగరికులొ వార ♦ లెల్లఱకును
నీవు లేకున్న మతిపోవు ♦ నిశ్చయముగ
నిక్కముగ సర్వ ధర్మములన్ ♦ నియతిఁ దప్పు
నిమిసమున లోక వృత్తంబె ♦ నిలిచిపోవు.
కలమ! నీ కిది తెలిసినఁ ♦ దెలియ కున్నఁ
జాఁగు! నీ చర్య మాత్ర మా ♦ శ్చర్య కరము
నీ ప్రభావం బనంతంబు ♦ నిస్తులంబు
నీ స్వభావంబు మృదులంబు ♦ నిర్మలంబు
నీదు గమనంబు లలితంబు ♦ నిరుపమంబు
నీ యదృష్టం బఖండంబు ♦ నిరుప హతము
నీ మహా మహిమము సర్వ ♦ తోముఖంబు
నీదు వృత్తంబు సంస్తవ ♦ నీయ మెన్న
లేఖని! నీకుఁ దుల్యంబు ♦ లేదు జగతి.
ప్రతిహతము కాని భావనా ♦ బలము కలిమి
సకల లౌకిక వృత్తముల్ ♦ సంగ్రహించి

వర్ణనీయంబులైన క ♦ ల్పనలఁ జేసి
అమృత సారమ్ములైన వా ♦ క్యములఁగూర్చి
కంబు సంకాశ గంభీర ♦ కంఠ మెత్తి
పరభృతము పోల్కి మృదువుగాఁ ♦ బాడి పాడి
వీనులకు విందొదవు నట్లు ♦ వినిచి వినిచి
స్వాంతముఁ గరంచి తన్మయ ♦ త్వమ్ము గొల్పి
మనుజవర్యులఁ గీలు బొ ♦ మ్మలుగఁ జేసి
కపట నాటక మాడించి ♦ కరము మెఱసి
చెలఁగి విధి సృష్టి తలక్రిందు ♦ సేయునట్టి
కవివరేణ్యుని చేతి ఖ ♦ డ్గంబ వీవు
కలమ! నీ భాగ్యమెన్న న ♦ మ్యలకుఁ దర మె?
ఆశ్రిత రాజ్ఞాన తిమిర కం ♦ జాప్తుఁ డగుచుఁ
జెలఁగు కవి సార్వభౌముని ♦ చేతి కెక్కి,
తళ్కు గల మల్లె పూవుల ♦ దండ పగిది,
సానఁ బట్టిన పవడాల ♦ సరము కరణిఁ,
గొమరు మీఱెడి ముత్యాల ♦ కోవ తేవ,
మంజుల మ్మగు రత్నాల ♦ మాల పోల్కి,
సొగసు గల కట్ట కాసుల ♦ పేర్మి తీరు,

ముద్దు లొల్కెడు గతి మనో ♦ మోహముగఁ.
చంద్రికా వ్యాప్త ముకురంబు ♦ సరణి వెలుఁగు
ధవళ పత్త్రంబు మీఁద ను ♦ త్సవము మీఱఁ
గాముకు నక్షరమాలికఁ ♦ గూర్చి కొంచుఁ
గొంకొకింతయు లేక ని ♦ రంకుశ గతిఁ
బఱగువారుచు నీవు క ♦ న్బఱచు నట్టి
అహ్లాదనంబుఁ గొనియాడ ♦ నెవ్వఁడోపు ?.
పరమధర్మజ్ఞుఁ డగు న్యాయ ♦ వాది కంటె
నీతి కోవిదుఁడైన మం ♦ త్రివరు కంటె
వసుధఁ బాలించు ఘన చక్ర ♦ వర్తి కంటె
సర్వ జన పూజ్యుఁ డగు బుధే ♦ శ్వరుని కంటె
ముజ్జగమ్ములఁ దుల లేని ♦ ముగ్ధ కంటెఁ
బల్కు ముల్కుల గెలు పొందు ♦ ప్రౌఢ కంటె
తన్ను రమణు ప్రాణ మగు గూఢ ♦ చారు కంటెఁ
గరము గంభీర హృదయుఁడౌ ♦ కవి వరేణ్యు
నంతరంగంబు గ్రహియించి ♦ యబ్బురముగ
నేమియు నెఱుఁగ నట్లుండి ♦ యింతలోన
సకల జనులకుఁ బ్రౌఢిమైఁ ♦ జాటి చెప్పఁ

గలము! నీ కున్న శక్తి య ♦ న్యులకుఁ గలదె?.
ఆరయఁగ నీ స్వరూపంబు ♦ దారు మయము
ఒప్పు లోలికేదు నీ మోమ ♦ యోమయంబు
చెన్నికత్తియ నీకు మ ♦ షీ జలంబు
అట్టి నీకెట్టు లీ శక్తి ♦ యబ్బె నదియొ
మించు కృప నీశ్వరుఁడె ప్రసా ♦ దించి నాఁడొ
కవి కర స్థితియే ముఖ్య ♦ కారణంబొ
అదియుఁ గాక మతే హేతు ♦ వైనఁ గలదొ
భళిర! ప్రకృతీ రహస్యంబు ♦ తెలియకుండె
మాకుఁ దెలియఁగ బోధింపు ♦ మా! కలంబ!
కళలు దేరుచు నమృత సం ♦ కాశ మగుచు
సలరు మా కవితా రసా ♦ యన మొసంగి
సకల జనులను సంతోష ♦ సాగరమున
నోల లాడింప భావించి ♦ యుంటి మిపుడు.
వెలయు మా యాంతరంగిక ♦ వృత్తిఁ దెలిసి
టాం కొంకింతయు లేక ని ♦ రంకుశ గతిఁ
గవివరుల్ గొనియాడఁ బొం ♦ కమ్ము మీఁజఁ
దళ్కు లొలయఁగ వెలయు ప ♦ త్త్రమ్ము మీఁద

సలలితాక్షర రత్నముల్ ♦ జల్లి కొనుచు
నసదృశంబైన మా హృద ♦ యమ్ము వెంటఁ
లేఖినీ! పర్వు లెత్తుము ♦ లీల మెఱసి.
కమల! మా యిష్టమును దీర్పఁ గలిగి తేని
స్వాంత మందున నిన్ను బ్రే ♦ మింతు మెంతొ
నీ ప్రభావమ్ము వెలుఁగ ద ♦ ర్శింతు మెపుడు
పూలఁ బూజించు చుందు మా ♦ మోద గరిమ
నీ యశం బెల్ల దిక్కుల ♦ నింతు మేము.

శ్రీరస్తు.

గీతమంజరి.

[ప్రథమభాగము]

కవిగీతము.

తోడి బాలురతో నాట ♦ లాడు నప్పుడె
చిల్క వలెఁ ద్రొక్కు పల్కులు ♦ పల్కు నప్పుడె
కాకపక్షమ్ము శిరమునఁ ♦ గ్రాలు నప్పుడె
నియతిమై నోనమాలను ♦ నేర్చు నప్పుడె
ముద్దు గజ్జెలు గల్లల ♦ మ్రోయు నప్పుడె
చందురుం దెచ్చి యిమ్మని ♦ కుందు నప్పుడె
బూచి యనినంత వెఱఁ గంది ♦ పోవు నప్పుడె
అమ్మతోఁ బ్రీతి దోబూచు ♦ లాడు నప్పుడె
దిన్న మొలతోడ సతతంబు ♦ దిరుగు నప్పుడె
కలికి జోలల విని నిద్రఁ ♦ గాంచు నప్పుడె
జనని తిన్పింపఁగా బువ్వఁ ♦ దినెడు నప్పుడె
వేడ్కమై నవ్వ దరి కథల్ ♦ వినెడు నప్పుడె
తివిరి ముది తాత నటు నిటు ♦ ద్రిప్పు నప్పుడె
మనసు లోకవృత్తములను ♦ మరగ నప్పుడె

[క్రాలు నూనూఁగు మీసలు ♦ రాని యప్పుడె
యౌవనము రాక ముందె బా ♦ ల్యంబు నందె
తనకుఁ దానయి యీ కవి ♦ తా లతాంగి
అవని నీ యందు నితరుల ♦ యందుఁ గంటె
నే ఘనతఁ గాంచి నిన్ను మో ♦ హించి నట్టి
మాకు రవ్వంత వివరింపు ♦ మా కవీంద్ర!.
ఎంత యక్కఱతోడ మ ♦ రెంత ప్రేమ
తోడ నెంతటి రాగమ్ము ♦ తోడ నెంత
ముదముతో నిన్ను మోహించి ♦ నదియొ గాని
యేమి సుఖ మొందు చున్నదో ♦ యేమొ గాని
యెంత సుఖ మందు చున్నదో ♦ యేమొ గాని
ఎలమి ని న్నామె వలచుట ♦ వలన నీకు
మనము వికసించె నూత్న భా ♦ వనలు వొడమె
ధిషణ యత్యధికంబుగఁ ♦ దీక్ష్ణ మయ్యె
సరళ సముదార ధారణా ♦ శక్తి కలిగె
మంచి చెడ్డల నెఱుఁగు సా ♦ మర్థ్య మబ్బె
స్వస్థ్య మైన పరేంగిత ♦ జ్ఞాన మడరె
సమధి కాద్భుత కల్పనా ♦ శక్తి పుట్టె

సతుల మగు వర్ణనా విశ ♦ ద్ధత జనించెఁ
దమ్మయత్వమ్ము గొల్పు వా ♦ ద్గార యొదవెఁ
బరుల వశ వర్తులుగఁ జేయు ♦ పథము తెలిసె
దీటు లేని గభీర వ ♦ క్తృత్వ మబ్బె
సమయ సముచిత భాషణ ♦ శక్తి కలిగెఁ
బరుల గెల్వఁగఁ దగు యుక్తి ♦ బలము పొడమెఁ
దెల్లముగ లోక వృత్తిమ్ము ♦ తెలియ నయ్యె
నవని జతలేని రాజ పూ ♦ జ్యత ఘటిల్లె
వెలయ నీ జన్మ మెంతొ ప ♦ విత్రమయ్యె
నాననం బిందిరా వాస ♦ మై చెలంగు
పంకజము పోలె నూతన ♦ ప్రభ వహించె
భాగ్య దేవత నీ ఫాల ♦ ఫలక మందుఁ
జిత్త ముప్పొంగ నృత్యంబు ♦ సేయుచుండె
నఖిల మానవ హార్దదా ♦ యకత యబ్బె
సతుల మగు జగ దాదర్శ ♦ కత లభించెఁ
గపట నాటక మాడింపఁ ♦ గలిగె శక్తి.
అది గలిగె నిది గల్గె నం ♦ చనఁగ నేల?
యెన్ని శక్తులు గలవొ యా ♦ వెల్లఁ గలిగెఁ

జిత్రమగ నీవు జీవ చ ♦ రిత్ర మెల్ల
మహిత గతి నొక్క మాఱుగా ♦ మాఱి పోయె.
ఔర కవివర్య! కవితా ల ♦ తాంగి తోడ
నెట్లు తిఱుగు చుంటివో ♦ యేమొ గాని
యెంత సుఖ పెట్టు చుంటివో ♦ యేమొ గాని
పరులతో మాటలాడెదు ♦ పట్టు లందు
సతియుతో ముచ్చటాడెదు ♦ సమయ మందు
లీల వనమున విహరించు ♦ వేళ యందు
చిత్త ముప్పొంగ స్నానమ్ము ♦ సేయు నపుడు
చెలియతోఁ గూరుచుండి భు ♦ జించు నపుడు
అనుఁగు బిడ్డలఁ బ్రీతి ము ♦ ద్దాడు నపుడు
పరిహసంబుల నున్నట్టి ♦ పట్టు లందు
శాస్త్ర చర్చలఁ గావించు ♦ సమయ మందు
సకల సాంసారికపుఁ బనుల్ ♦ సలుపు నపుడు
ఒరులఁ జూడఁగఁ దఱి వేచి ♦ యున్న యపుడు
చెలులతోఁ గష్ట సుఖములఁ ♦ దెలుపు నపుడు
లాభ నష్టంబు లెఱుఁగఁ ద ♦ లంచు నపుడు
మంచి సెబ్బరలను విచా ♦ రించు నపుడు

చేయఁ దగు నేది యంచు యో ♦ చించు నపుడు
వేడ్క గుఱ్ఱముపై స్వారి ♦ వెడలు నపుడు
ఉత్సవము మీఱ నుయ్యాల ♦ లూఁగు నపుడు
పులుల వేఁటాడఁ గోనకుఁ ♦ బోవు నపుడు
చెలఁగి నౌకా విహారమ్ము ♦ సేయు నపుడు
కలికి తరఁగలఁ గని రహిఁ ♦ గాంచు నపుడు
మృదుల గీతమ్ము నాలించి ♦ మెచ్చు నపుడు
శిష్యులకుఁ బ్రీతిఁ బాఠముల్ ♦ సెప్పు నపుడు
దేవ దేవుని భక్తిఁ బ్రా ♦ ర్థించు నపుడు
నవ్వ నప్పుడు విను నప్డు ♦ నడచు నపుడు
అప్పు డిప్పు డంచు నిఁక నిప్డు ♦ చెప్ప నేల?
సర్వ కాలమ్ము లందు స్వ ♦ చ్ఛంద వృత్తి
నాత్మ నొక్కించుకయు సంశ ♦ యమ్ము లేక
విధియును విరామము లేక ♦ విసుగు లేక
ఉరు రహస్యమ్ముగా ముద్దు ♦ లొలుకు నట్లు
ఎలమిఁ జెవిఁ జెప్పుచున యుండు ♦ నేమొ గాని
కనఁగ నందే విశేషమ్ము ♦ గలదొ యేమొ
మానఁ దగిన రహస్యమ్ము ♦ లేన్ని యెడల.

వగాకు రవ్వంత వచియించుతు♦వే కవీంద్ర!.
ఎప్పుడు నీ పల్కులను విన్న♦నేమొగాని
బహుళ గంభీరమై యని♦ర్వర్ణనీయ
మై మధురమై వినూత్నమై ♦ కోమలంబు
నై కరము విస్మయ ప్రదం♦బై మనోహ
రంబునై తెల్లు రష్య భా♦వం బొకండు
జలద శకలాంతరిత శర♦చ్చంద్రిక వలెఁ
గల్కి పసిబిడ్డ నును దొక్కు♦పల్కు పోల్కి
శ్రావ్యతమమైన మణిత ని♦స్వనము కరణి
బహుళ కోమల వీణా ర♦వమ్ము పగిది
ముద్దు లొలుకుచు నస్పష్ట ♦ ముగ స్ఫురించి
మించి మము మోహవార్ధిఁ దే ♦ లించు చుండఁ
గారణంబేమొ తెల్లంబు ♦ గాదు మాకు
నలరుమై నీవు కవితా ల ♦ తాంగి తోడ
నాడు పల్కులు గావు గ ♦ దయ్య యవ్వి?
అవియు కావో యెఱుంగ మే ♦ మైన నేమి?
నీదు పల్కుల నాలించి ♦ నిఖిల జనులు
భావము గరంగఁ దన్మయ ♦ త్వమ్ము గాంచి

మహిమఁ జరియించు కీలు బొ ♦ మ్మలుగ మాఱి
ఆత్మ నీకయఁ గోరి ని ♦ న్నాశ్రయించి
ఓర్పుమై నీముడలఁ దీర్చు ♦ చున్న వారు
వారు నిన్నింక గడెయైన ♦ వదల లేరు
వారిచేఁ గాని యట్టిదే ♦ పనియు లేదు
వారి నెల్లఱ నడపించు ♦ వంతు నీది;
లేనికథ నొక్క దానిఁ గ ♦ ల్పించిగాని
భాసుర పురాణ గాథను ♦ దీసిగాని
గురుతరంబుగఁ బైమెఱుం ♦ గులను గూర్చి
అరయ నాపాలి మధురము ♦ నట్టి రీతి
గ్రంథమును వ్రాయు నిది తఱి ♦ గాదు నీకు;
ఈ విపుడు సేయ వలసిన ♦ దెంతొ గలదు
ఆంధ్ర రంగస్థలమున ని ♦ ప్డిన్ని యెడలఁ
ప్రబలతరమైన చలన మా ♦ రంభమయ్యె
నాంధ్ర వీరుల హృదయంబు ♦ లందు నిప్డు
నిరుపహత మాతృ భక్తి జ ♦ నింప వలయు
నిస్తుల సహోదర ప్రేమ ♦ నిగడ వలయు
నాత్మ గౌరవ విజ్ఞాన ♦ మబ్బ వలయు

ఘనతర స్వాభిమానమ్ము♦గలుగ వలయు
నుద్ధురపు నెంత నోత్సాహ♦మొదవ వలయుఁ
బుడమి జతలేని శౌర్యమ్ము♦పొడమ వలయు
నతితరమ్ముగ సాహస♦మడర వలయు
నధిక నిర్భయ వృత్తి రూ♦పంద వలయు
నెంతయేనియు గాంభీర్య♦మొనయ వలయు
ఘనత రాభినివేశమ్ము♦గలుగ వలయు
నసమమైనట్టి యౌదార్య♦మెసఁగ వలయు
నిర్మల ప్రభు భక్తి జ♦నింప వలయు
నదియు నిది గల్ల వలె నంచు♦ననఁగ నేల?
ఆంధ్రులకు నన్ని శక్తులు♦నబ్బ వలయు
నాంధ్ర జాతీయ నిర్మాణ♦మమర వలయు
నాంధ్రులు మహోన్నత స్థితి♦నంద వలయు
నట్టి గ్రంథమ్ము వ్రాసిన♦నిది ఘటిల్లు
నట్టి గ్రంథమ్ము వ్రాయఁగా♦నగుఁ గవీంద్ర!
సత్యముగ నిప్డు నీ విధి♦కృత్య మిదియ
అరయ నిర్దుష్ట మగు నుపా♦యమ్ము నిదియ
భద్రములఁ గూర్చునట్టి స♦త్పథము నిదియ

కార్యసాధక మగు నుప ♦ కరణ మిదియ
ఐంద్రజాలిని వెల్గించు ♦ పదియు నిదియ
త్వరగ నీ విధి నెఱవేర్ప ♦ దలఁప వేల?
సాగదేమో యటంచును ♦ జంకనిందు
నారయఁగఁ గష్టమావంత ♦ యైన లేదు
అపరిచిత విషయంబిది ♦ యనుట కేని
నిజ్జగతి నీకుఁ దెలియని ♦ దేమి గలదు?
లాభనష్టమ్ము లెన్నఁ ద ♦ లఁచెదేని
నిందుఁగల యట్టి లాభమిం ♦ కెందు లేదు
ఆదరము గల్గునో లేదో ♦ యందు వేనిఁ
జెలఁగి నిన్భక్తిఁ బూలఁ బూ ♦ జింత్రు ప్రజలు
అరయనిది మంచిదో కాదో ♦ యందు వేని
నింతకంటెను మంచిదిం ♦ కేదియు లేదు
ఇదిగొనొనర్చిన నీకీర్తి ♦ వృద్ధియగును
బరగ నీ జీవితమ్ము పా ♦ వనతఁగాంచుఁ
గాలము గతించుచున్నది ♦ కాంచెదేల?
కవివరా! నిర్భయమ్ముగఁ ♦ గడఁగు మయ్య!.

శ్రీ ర స్తు.

గీ త మం జ రి.

[ప్రథమభాగము.]

ప్ర బో ధ గీ త ము.

గాఢ తిమిరోపహత నిశ ♦ కడచి పోయెఁ
గుక్కుట రుతమ్ము దిక్కులఁ ♦ బిక్కటిల్లె
శారి కాస్పష్ట గీత ని ♦ స్వనము లెసఁగెఁ
గలికి బంభర ఝుంకార ♦ ములు సెలంగె
బహుళ మంజుల కీరార ♦ వమ్ము లొలసె
పావురమ్ముల కువ కువ ♦ ధ్వనులు దనరెఁ
బరుషతర వాయస ప్రలా ♦ పమ్ము లడరె
నరుణ కాంతులు ప్రాగ్దిశ ♦ విఱియఁ బాఱె
ముమ్మరమ్ముగ ఝుంఝాని ♦ లమ్ము వీచె

సమలమగు నాంధ్ర దేశపు♦టాకసమున
బలిసియుండిన మేఘముల్♦తొలఁగఁ జొచ్చె
జ్ఞాన మార్తాండ కిరణప్ర♦సార మయ్యెఁ
బ్రకృతి కామిని నూతన♦ప్రభ వహించెఁ
దగదు నీ కింక నిటు నిద్రఁ♦దవిలి యుంట
మేలుకొను మాంధ్ర వీరుఁడ! ♦ మేలుకొనుము.
తిరముగాఁ గాల చక్రమ్ము♦తిరిగి పోయె
మహితమగు లోక వృత్తంబు♦మారి పోయెఁ
బ్రకృతి పరిణామ గతియు వి♦స్పష్టమయ్యె
నంతట ననంత నవశక్తి♦యంకురించెఁ
బ్రథిత సముదార నవ్య భా♦వనలు వొడమె
ధరణిఁ బొడసూపె నూతనా♦దర్శచయము
స్వ పర భేద విచారణా♦శక్తి వొడమె
నవ్య జాతీయ గౌరవ♦జ్ఞాన మొసఁగె
విమలతర మైన స్వాభిమా♦నము జనించె
మన్నతోచిత తృష్ణలు♦నుద్భవించె
బురుష కార ప్రభావమ్ము♦నెఱుఁగఁ బడియె
సమధికంబుగ నూతనో♦త్సాహ మడరె

నాంధ్ర రంగస్థలమ్ము నం◆దన్ని యెడలఁ
ప్రబలతర మైన చలన మా◆రంభమయ్యెఁ
దగదు నీ కిఁక నిటు నిద్రఁ◆దవిలి యుంట
మేలుకొను మాంధ్ర వీరుఁడ! ◆ మేలుకొనుము.
వంగ దేశీయ ముఖ్యులై న◆భ్రాతృవరులు
ప్రకట తరముగ సమయ శాం◆ఖికుఁడు సేయు
నాయుషః కీర్తనంబును◆నాలకించి
గాఢతమ నిద్రనుండి మే◆ల్కాంచి మించి
అనుపమం బైన విజ్ఞాన◆ధనము వడసి
ధరణిఁ దుల లేని తమ నీచ◆దశకు రోసి
సహితమై యొప్పు ప్రకృతి ధ◆ర్మము గ్రహించి
ప్రవిమలం బైన యాత్మ గౌ◆రవ మెఱింగి
గెలిచి తీరెదమని పట్టు◆దల వహించి
ఈశ్వరుని మీఁదఁ దమ భార ◆ మెల్ల నునిచి
ఓర్పుమై నెల్ల యిక్కట్టు◆లోగి సహించి
సాహసంబూని నూతనో◆త్సాహ మొంది.
మొనసి జాతీయ పరమావ◆ధిని ముదమ్మె
మీఱఁగాఁ జేరఁ బోవు చు◆న్నార లదిగో!

తగదు నీ కింక నిటు నిద్రఁ♦దవిలి యుంట
మేలుకొను మహాంధ్ర వీరుఁడ! ♦ మేలుకొనుము.
పరుల యున్నతిఁ గనలేని♦యరవ వార
లాంధ్ర దేశపు సంపద♦లనుభవింప
మఱఁగి, భ్రాతృ భావమ్ము నె♦మ్మదిని మఱచి
ప్రబలమగు నీదు సాత్త్విక♦త్వమ్ముఁ జూచి
గురుతరంబైన నీదు లోఁ♦కువ గ్రహించి
ప్రథిత మైనట్టి నీ ప్రభా♦వమ్ము మఱచి
అనుపమమ్మగు నీదు శౌ♦ర్యమ్ము మఱచి
విస్మయము గొల్పు నీ శక్తి♦విస్మరించి
మనము నం దీవు మూర్ఖుఁడ♦వని తలంచి
యుమ్మరంబైన కౌటిల్య♦మును వహించి
ఏము నీ దాసుల మటంచు♦నేమొ చెప్పి
అవని నసహాయ శూరుఁడ♦వని నుతించి
సన్ను నయమున జోకొట్టి♦నిద్ర పుచ్చి
వెక్కిరించుచు నున్నారు♦వేవిధములఁ
దగదు నీ కింక నిటు నిద్రఁ♦దవిలి యుంట
మేలుకొను మహాంధ్ర వీరుఁడ! ♦ మేలుకొనుము.

అరవ వాగట్టు లుండ నీ♦యాంధ్ర దేశ
సోదరులు కొందఱు వివేక♦శూన్యు లగుచు
విపుల చారిత్రిక జ్ఞాన♦విముఖు లగుచు
స్వీయ శక్తి నెఱుంగక♦భీరు లగుచు
అన్యులు హసింతురని తెలి♦యంగ లేక
ఆత్మ విద్రోహ మని సంశ♦యంబు లేక
మంచి చెడ్డల యోచింప♦నెంచఁ బోక
కష్ట సుఖములఁ జర్చింపఁ♦గడఁగఁ బోక
లాభ నష్టమ్ము లెఱుఁగఁ ద♦లంపఁ బోక
అధిపు నాశయమును దెలి♦యంగ లేక
ప్రకృతి పరిణామమును గ్రహిం♦పఁగను లేక
నిర్మ లాత్మ గౌరవమును♦నీటఁగలిపి
మహిత జాతీయ ఘనతను♦మంటఁ గలిపి
కడఁగి పూర్వుల సత్కీర్తి♦గంగఁ గలిపి
అపయశము గల్గు ననెడి భ♦యంబు విడిచి
అరవ వారల పాదమ్ము♦లాశ్రయించి
ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబు గ♦ర్హ్యం బటంచు
మేలమాడి హర్షించు చు♦న్నార లకట!

తగదు నీ కిఁక నిట్లు నిద్రఁ♦దవిలి యుంట
మేలుకొను మాంధ్ర వీరుఁడ! ♦ మేలుకొనుము.
ప్రకృత కాలంబు సుంతైన♦బాగు లేదు
ప్రబలి శోద్రేకులగు గ్రామ్య♦వాదు లొకట
సారమతులగు తన్నిరా♦సకులు నొకట
సంఘమును దిద్దఁ బూను సం♦స్కర్త లొకట
వారి నెదిరించు ప్రతికూల♦వాదు లొకట
నాంధ్ర రాష్ట్రైక్యమును సేయు♦ననఘు లొకట
వల దనుచుఁ బల్కు ప్రతికూల♦వాదు లొకట
మాత్సర్య దూషితులైన పా♦మరుల చెంతఁ
జెలఁగి తమ తమ పక్షముల్♦నిలిపి కొనఁగ
వెనుక దీయక సేయు వా♦దనల వలనఁ
దార్ఢ్యమైఁ జేయుచున్న య♦త్నముల వలన
స్థిరతఁ గోల్పోయి నీ మాతృ♦దేశ మిపుడు
ప్రథిత మంకర ఘూర్ణిత♦వార్ధి వోలె
నల్లకల్లోలమై యున్న♦దక్కటకట!
నవనవోద్భూతమైన యా♦నవ్యశక్తి
ఉద్ధురంబైన యీ మాత♦నోద్యమంబు

ఎట్లు పరిణమించునో యేరి ♦ కెఱుఁగ రాదు
పూతమై దివ్యమైన నీ ♦ మాతృ దేశ
మిట్టి సందిగ్ధ సమయమ్ము ♦ నెఱుఁగ దెపుడు
కోరి నీ విప్పు డిది పూను ♦ కొనక యున్నఁ
డవిరి యెవ రీ సమస్యలు ♦ దీర్చువారు?
ఎవ్వ రీ కష్ట వారాశి ♦ నీఁగు వారు?
ఎవ్వ రీ యుగ్యమంబు వ ♦ హించు వారు?
తెగడు నీ కీర్తి నిటు నిద్రఁ ♦ దవిలి యుంట
మేలుకొను మాంధ్ర వీరుఁడ! ♦ మేలుకొనుము.
నీ మతంబు పవిత్ర హిం ♦ దూ మతంబు
అనఘ భారత మాత నీ ♦ యనుఁగు మాత
మధురమగు నాంధ్ర భాష నీ ♦ మాతృ భాష
గౌతమీ కృష్ణ వేణ్యాది ♦ ఘన నదీ ప్ర
వాహ వర్ధిత దివ్య సం ♦ పత్ప్రదంబు
సకల సౌఖ్యకరంబు నీ ♦ జన్మ భూమి
అరయ నీ జాతి వీరవ ♦ ర్యాశ్రయంబు
నీదు సంఘంబు విమలంబు ♦ నిరుపమంబు
నీ ప్రతాపం బస్ఖలితంబు ♦ నిరుపహతము

అలఘు నీ శౌర్య వహ్ని ని♦రంకుశంబు
అవని శంకును నీ కత్తి♦కడ్డు లేదు
నీ బలం బెవ్వ నత్యంత♦తీక్ష్ణంబు
నీ హృదయ వృత్తి యెంతయు♦నిర్మలంబు
అరయ నీ కొక్క లోటు లే♦దైనఁ గాని
ఎన్ని భాగ్యంబు లుండిన♦నేమి వాసి?
నింద్య మైనట్టి యీ గాఢ♦నిద్ర వలనఁ
బ్రథిత జాతీయ ఘనత వి♦ధ్వంస మయ్యె.
నా యసమ శౌర్య వహ్ని చ♦ల్లారి పోయె
విమల మా వీర రక్తంబు♦విఱిగి పోయె
నుద్ది లేనట్టి యా బుద్ధి♦మొద్దు బాఱెఁ
వెలుఁగు నా మానసికవృత్తి♦కలఁగి పోయె
నవ్వువారికి సందయ్యె♦నవ్వుటకును
దెప్పువారికి సందయ్యె♦దెప్పుటకును
దగదు నీ కిఁక నిటు నిద్రఁ♦దవిలి యుంట
మేలుకొను మాంధ్ర వీరుఁడ! ♦ మేలుకొనుము.
ఇపుడు చేయంగ వలసిన♦దెంతో గలదు
సాధనము లెన్నొ యున్నవి♦సల్పుటకును

సరళ దివ్య పథంబులు♦చాలఁ గలవు
ఆర్య వీరుల యంశ నీ♦యందుఁ గలదు
నీకొఱకు వేచి యున్నది♦నీదు జాతి
ఆంధ్ర జాతీయ నిర్మాణ♦మాదరమునఁ
బేర్మి మీఱఁగ నీవె కా♦వింప వలయు
దైవ సంకల్ప మిది నీకుఁ♦దప్పదనుచుఁ
గడఁగి కీర్తించు చున్నది♦గగనవాణి
ఊఱక కాలమ్ము పరువెత్తు♦చున్న దకట!
ధర గతించిన కాలంబు♦తిరిగి రాదు
గడియ కెంతెంతొ నష్టంబు♦గలుగుచుండెఁ
జర్చ సేయఁగఁ దనువు శా♦శ్వతము గాదు
పౌరుషము లేని బ్రతుకొక్క♦బ్రతుకు గాదు
ఎందఱో యున్నవా రెన్న♦ని ద్ధరిత్రి
వార లెల్లఱు నీవంటి♦వారు కారు
అల్లవారికి నీకు సా♦మ్యంబు లేదు
వారు నీతోడ వెన్నంటి♦వచ్చువారు
నీ కెప్పుడు తోడు నీడలై♦నిలుచు వారు
మించి నీ యాజ్ఞ లెల్లఁ జె♦ల్లించు వారు

ప్రాణములు పోయినను నిన్ను♦వదలఁ బోరు
ఉల్లమున వారు నిను నమ్మి♦యున్నవారు
వింత గొల్పెడి యీ లోక♦వృత్త మరసి
పలుగతులనున్న ప్రకృతి స్వ♦భావ మెఱిఁగి
సవ్య వీరుల యాందో♦ళనంబుఁ జూచి
ఇతరుల మహోన్నత స్థితి♦యెల్లఁ గాంచి
క్షితినిఁ దలలేని యాత్మ దు♦స్థితికి రోసి
ఆత్మ దేశాభివృద్ధిఁ దా♦మభిలషించి
యత్నమే కార్య సాధన♦మనుచుఁ దెలిసి
సమధికంబగు నూత నో♦త్సాహ మొంది
ఇతరు లొనరించు నిందల♦నెల్ల సైచి
దీక్షమై నీ యనుజ్ఞలఁ♦దలియఁ గోరి
వృద్ధి గాంచుట యిం కెప్పు♦డెప్పు డనుచు
నోర్మి. నీ వెప్పు మేల్కొందు♦వో యటంచు
నుత్సవము తోడఁ దటి నేచి♦యున్న వారు
పరులు పూనిన రవ్వంత♦పనియుఁ గాదు
కడిమి మై నీవు పూనినఁ♦గాక పోదు
ఇదియ తగు కాల మీ వని♦కీర్తి పూన

గాఁలసించిన విధ్వంస ♦ మగును దుఃఖ
అరయ నీకిది కష్ట కా ♦ ర్యమ్ము గాదు
అమల ధర్మంబు నీకు సా ♦ యంబు గలదు
ప్రీతి నిన్గోరు చున్నది ♦ విజయ లక్ష్మి
తెగదు నీకిఁక నీటునిద్రఁ ♦ గవిలి యుంట
మేలుకొను మాంధ్ర వీరుఁడ! ♦ మేలుకొనుము.

శ్రీ ర స్తు.

గీత మంజ

[ప్రథమభాగము.]

పౌ రు ష ము.

మృదు పదమ్ములతో మెల♦మెల్ల నడచి
రమ్య గంభీర భావమ్ము♦ప్రకట పఱచి
మహితమతు లబ్బురం పడ♦మా కలమ్ము
దైవ పౌరుష బల తార♦తమ్య మెంచు.

అద్భుతపు సాధనము లెన్నొ♦యమరఁగాత
మెండుగా శక్తి యుక్తులు♦నుండఁ గాత
దైవ మనుకూలుఁడయి దయఁ♦దలఁచుఁ గాతఁ
బౌరుషము లేగయున్న నే♦పనియుఁ గాదు.
కార్య సిద్ధికి దైవమ్మొ♦కారణమ్ము,

పరిగణింపఁగఁ బురుషుని♦పురుషకార
మంతయును వ్యర్థ మని కొంద♦రాడు చుంద్రు
గాని యది యించుకయు నమ్మ♦రాని మాట.
ఈవు యత్నమ్ము సేసితి♦వేని నీదు
కాంక్షితమ్మును నెఱవేర్చుఁ♦గాని తలఁప
నీవు యత్నమ్ము నొనరింప♦వేనిఁ దనకుఁ
దా నయి ఫలమ్ము నిడఁబోదు ♦ దైవ మెపుడు.
ఏను చేయఁగ వలసిన♦దేమి గలదు?
నారు వోసిన యాతఁడు♦నీరు వోయు
కుండునే యని భావించి♦యూరకున్న
ఫలమునకు నీరు వదలఁగ♦వలసి వచ్చు.
పౌరుషము వీడి కార్య సా♦ఫల్యమునకు
విశ్వవిభు మీఁద భారమ్ము♦వెట్టి సతము
"మనుజ యత్నమ్ము సాగునే"♦యనుచు ముక్కు
మూసికొని యుండు వానిఁ గా♦పురుషుఁ డండ్రు.
సత్యము నెఱింగి యత్నమ్ము♦సల్ప నట్టి
యాతఁ డెంతటి గొప్పవాఁ♦డైనఁ గాని
శక్తి కొలఁదిగ యత్నమ్ము♦సలుపు మీవ

వానిచే సైతము జయింపఁ♦బడును సుమ్ము.
నారసమ్ములు నైనసం♦హారకములె.
జతన మొనరించి విడకున్నఁ♦జంప లేవు
కార్య సిద్ధికి దైవ మ్మో♦కారణమ్ము
పౌరుషము సేయకున్న దై♦వమ్ము వమ్ము.
అరయ నప్రయత్నముఁగ న♦యాచితముగ
న ష్టపుడు దైవము ఫలించు♦నైన నద్ది
కాకతాళీయ మగుఁగాని ♦కాదు నిజము
దైవ బలమునకును స్వతం♦త్రత హుళిక్కి.
విశ్వ మెల్ల సృజించెసి♦వేధ గూడ
విశ్వ రక్షకుఁడగు రమా♦విభుఁడు గూడ
విశ్వ సంహర్త యగు నుమా♦విభుఁడు గూడఁ
గనఁగ బ్రహ్మాద్యులైన నట్టి♦మునులు గూడఁ
రామ కృష్ణాది కావతా♦రములు గూడఁ
ప్రకట బలుఁడైన తారకాం♦తకుఁడు గూడఁ
ప్రథిత జగదేక ధన్వి మ♦న్మథుఁడు గూడ
నలుఁడు మున్నగు చక్రవ♦ర్తులును గూడఁ
గాళిదా సాదులగు మహా♦కవులు గూడఁ

బరమ దివ్య ప్రభావ సం♦పద్విశిష్టు
లయ్యు స్వాభీష్ట కార్యమ్ము♦లందు మిగుల
యత్న మొనరించి రేమొ విజ♦యంబు గనిరి.
దేశ హితమును గోరి సు♦స్థిర మనస్కు-
లై విసువు లేక తమ తమ♦జీవితములు
ధార వోయుచు మానవో♦త్తము లటంచు
ఘనతి రాముల విఖ్యాతిఁ♦గాంచు చున్న
నీతి కోవిదులైన మం♦త్రి ప్రవరులు
యుద్ధమున వైరులను గూల్చు♦యోధమణులు
విజయ లక్ష్మినిఁ జేకూర్చు♦వీరవరులు
రమ్య గుణసాంద్రులగు బుధ♦రాజమణులు
విశ్వ భూషణులైన క♦వి ప్రభువులు
ధనము భువి వెదజల్లు వ♦దాన్యవరులు
కార్య శూరులును బరో♦పకారమతులు
సైన్యనాథులు సదసద్వి♦చారదక్షు
లనుపమాన బలాఢ్యులు♦న్యాయమూర్తు
లసమ సంగీత విద్యా ర♦హస్య విదులు
కాలవిజ్ఞులు మున్నుగాఁ♦గలిగి వట్టి

వార లెల్లను నీ వంటి♦వారె తొలుత.
అయిన నగుఁ గాకఁ బ్రకృతమ్ము♦నందు నీకు
వారికిని మధ్య నెంటి♦వ్యత్యయమ్ము,
కలదొ వారి యున్నతికిని♦గారణమ్ము
నదియొ? యూహించి నాఁడ వే♦యించు కయిన?
అరయ నిందింతయును రహ♦స్యమ్ము లేదు
అర్భకునకైన నిది తెలి♦యనిది గాదు
నెమ్మదిని వింత పడఁ గార♦ణమ్ము లేదు
సమధికపుఁ జర్చతో నవ♦సరము లేదు
అఖిల లోకాభ్యుదయ హేతు♦వైన యట్టి
పౌరుష మె వారి యౌన్నత్య♦కారణమ్ము.
అగుట నియమములు గలిగిన♦యవసరమున
నెడఁద నీ వింతుకయుఁ జలి♦యింపఁ బోక
మించి యడ్డప్పుడు నిన్నడ్డ♦గించు నంత
రాయముల కోడి మది వెను♦దీయఁ బోక
మానస స్థైర్య మింతయు♦లేని వాండ్రు
సేయు సాహాయ్య మీ వపే♦క్షింపఁ బోక
విశ్వ విజ్ఞాన శూన్యులా♦వెఱ్ఱి వాండ్రు

సేయు పరిహాసములు లెక్క♦ సేయఁబోక
పౌరుషము పేయు వారి నీ♦శ్వరుఁడు మదిని
మరచి పోఁడను విషయమ్ము♦ మఱువఁ బోక
యెంత ఘనత వహించిన♦ నేమివాసి?
తనువు శాశ్వతమే యంచుఁ♦దలఁపఁ బోక
తను వశాశ్వత మైనను♦ధరణిఁ గొన్ని
కృతు లనంతము లని విస్మ♦రింపఁ బోక
అధికముగ నీదు సాహాయ్య♦మభిలషించు
మహిత సంఘంబు గలదంచు♦మఱువఁ బోక
యెంతెందఱో యుండ ఘను లిక♦యేనె చేయ
వలయునే యని మనమునఁ♦దలఁపఁ బోక
అరయఁగా దైవ మాపేయ♦మని మెఱింగి
అవనిఁ బౌరుష మాధార♦మనుచుఁ దెలిపి
నిను జెఱచు చున్న సోమరి♦తనము విడిచి
మొట్ట మొదట ననాథత్వ♦మును ద్యజించి
సమధికంబుగ మది సాహ♦సంబు దాల్చి
అలఘు లైన మొక్క వోని ధై♦ర్యము వహించి
తొలుత సాధక బాధకం♦బుల నెఱింగి

గురుత రాత్మ గౌరవమును♦గూలు త్రెక్కింగి
దృఢతరాసన్నిభంబైన♦దీక్ష దాల్చి
గెలిచి తీరెదనని పట్టు♦గల వహించి
మనుజున కసాధ్య మేదియు లే♦దని గ్రహించి
చలము మీఱ నాహార స♦త్రలను మాని
అంతరమున ఫలాఫలా♦వాప్తి మఱచి
మంచి చెడ్డల మఱి మఱి♦యెంచి యెంచి
విశ్వ నాథుని మానస♦వీథిఁ గొలిచి
పౌరుష మ్మొనరింపవగా!♦భ్రాతృవర్య!.
కందు లేని వివేకమ్ము♦గాంచి తేని
సాటి లేనట్టి యభిమాన♦శాలి వేని
స్వజన సౌఖ్యమ్ము గోరెడి♦వాఁడ వేని
మహిత మతిఁ గన్న దేశాభి♦మాని వేనిఁ
జిత్త సీమను గల్గఁ గాం♦క్షించె దేని
గురుతరమ్మైన సుఖమును♦గోరి తేనిఁ
బ్రకృతి ధర్మమ్ము నెఱిఁగిన♦వాఁడ వేనిఁ
పౌరుష మ్మొనరింపుమా!♦భ్రాతృవర్యా!-

శ్రీ

కలాభివర్ధనీగ్రంథమాల.

౧౯౧౯లో స్థాపితము.

ఇందు నవలలు, దేశ చరిత్రములు, మహాపురుషుల జీవితములు రాజాలు పరిపూర్ణముగ జక్కని కాలికో బైండు చేయించి ప్రకటింపఁబడును.

ఈగ్రంథమాలలోఁ బ్రకటించిన గ్రంథములనన్నింటిని గొనుచు నిఁక ముందు ప్రకటింపఁబోవు గ్రంథములనన్నింటిని గొనుటకు నొప్పుకొను వారు శాశ్వతపు చందాదారులు.

శాశ్వతపు చందాదారులకు నీగ్రంథమాలలోని గ్రంథములన్నియు నంచెకూలి మేమే భరించి నూరు పుటలకు ౦-౫-౦ చొప్పున నిచ్చెదము. ఇతరులకు నీ పుస్తకములు అంచె కూలి గాక నూరు పుటలకు ౦-౧౦-౦ చొప్పున నీయఁబడును.

అనుబంధ గ్రంథములను చందాదారులకు ఉచితముగ నిచ్చెదము.

శాశ్వతపు చందాదారులు సొమ్ము మొదట నీయ నక్కఱలేదు. ఒక్కొక్క పుస్తకము చొప్పున ముగియఁగనే అది వ్యాల్యూపేబిలు ద్వారా పంపఁబడును.

చందాదారులు ప్రవేశ రుసుముక్రింద ౦-౪-౦ చెల్లింపవలెను. ప్రవేశరుసుము తమ దరఖాస్తుతోఁ బంపవచ్చును. లేదా మొదట బంపు వి.పి.లోఁ జేర్చి పట్టుకొనఁబడును.

ఇదివఱలోఁ బ్రకటింపఁబడిన గ్రంథములు దక్క నిఁక దే పిమ్మలోఁ బ్రకటింపఁబడవు.

మా గ్రంథమాలకు ౧౦ మంది చందాదార్లను చేర్చు వారికి నిదివఱలోఁ బ్రకటించిన గ్రంథములను నూరక యిచ్చెదము.

ఇదివఱలోఁ బ్రకటించిన గ్రంథములు.

వారకాంత. (నాటకము.) ౦-౪-౦

ఇందు వేశ్యల ఆచారములు, ఆలోచనములు, మాయలు మున్నగునవి చక్కఁగఁ బ్రదర్శింపఁ బడినవి.

రామదేవవిజయము. ౦-౬-౦

ఇది యొక నాటకము. రెడ్లచరిత్ర. కథాకల్పనమత్యద్భుతము. రెడ్లసంభాషణము విని తీరవలెను. వీరరసపరిప్లుతము. రెడ్ల శౌర్యమిందుఁ జక్కఁగఁ బ్రదర్శింపఁ బడినది.

సాహసికరాజపుత్త్రిము. ౦-౬-౦

ఇది చరిత్రవిషయిక నాటకము. ఉదయపుర రాణామీఁదికక్బరు దండెత్తి వచ్చుట. రాణీ యగు రామాబాయి అక్బరుని యుద్ధమునకుఁ బిలిచినప్పుడు చదివిన పద్యములెల్ల విని తీరవలయును.

పాణిగృహీతాశ్రవణానందశృంఖల ౦-౬-౦

ఇది తిరుపతి వేంకటకవుల పాణిగృహీతను శ్రవణానం

దీనులవలను విమర్శనగ్రంథము. నిష్పక్షపాతముగ వ్రాయఁబడినది. అనేక విధదోషములిందు ఖండింపఁ బడినవి. ఇది విద్యార్థులకు నిర్దుష్టాంధ్రసాహిత్యమును, కవులకు నిర్దుష్టమును సరసము నగు మృదుశైలిని, పండితుల కపారామోదమును గలిగించును. ప్రతి దినమును పెక్కు పరఖాస్తులు వచ్చుచున్నవి. మించిన దొరకదు.

గీతమంజరి. ౦-౨-౦

ఇయ్యది వివిధ విషయిక మనోహర గీతపద్య మాలికలచే విరాజిల్లుచున్నది. చదువరుల హృదయ కమలములను వికసింపఁ జేసి జాతీయ భావమును గలిగించును.

చందా దారుల సూచితము.

మాచందాదారులకు అంచె కూలితోఁ బైగ్రంథములు ౧-౨-౦.

ఇతరుల కంచె కూలితో ౧-౧౧-౦.

రాఁబోవు గ్రంథము.

మిథునానురాగము.

ఇది యత్యద్భుత మగు చరిత్ర విషయిక నవల. రంగులపటము లుండును. చక్కని కాలికో బైండు. చదువ నారంభించినఁ బుద ముట్టు వఱకు విడువరు. అన్ని విధముల బంకించంద్రుని గ్రంథములతో సరితూఁగును.

తయారగుచున్న గ్రంథములు.

ఇంగ్లాండు దేశచరిత్రము, భూగోళ శాస్త్రము.

ప్రకటన.

వారకాంత. (నాటకము.) ౦-౪-౦

వేశ్యల మాయ లెంగు చక్కఁగ వర్ణింపఁ బడినది.

వామదేవవిజయము. ౦-౩-౦

ఇది నాటకము. రెడ్లకును, రాజులకును యుద్ధము. చదివినఁ దెలియును.

సాహసికరాజపుత్త్రిము. ౦-౩-౦

ఇది నాటకము. ఉదయపుర రాణావారికిని అక్బరునకును యుద్ధము

పాణిగృహీతాశ్రవణానందశృంఖల ౦-౩-౦

తిరుపతి వేంకట కవుల పాణిగృహీతకును శ్రవణానందము నకును విమర్శ గ్రంథము.

గీతమంజరి. ౦-౨-౦

దేశాభిమానమును గలిగించు చక్కని గ్రంథము.

వలయువారు:— ☞ మానేజరు, కలాభివర్ధని,
రాయవరము, కోట రామచంద్రపురం పోష్టు,
గోదావరి జిల్లా. (అని వ్రాయవలెను)

10113